

navegador

Escòcia a la cruïlla: l'SNP davant del Brexit

[vista prèvia >](#)

Amb l'auge de partits d'extrema dreta eurofòbics i nacionalistes arreu d'Europa, s'ha intentat associar la demanda d'independència i de més sobirania de les nacions sense estat europees a aquests postulats. Un dels casos paradigmàtics que trenca d'arrel aquesta associació interessada és l'independentisme escocès, que ha fet de la defensa de la permanència a la UE un dels seus valors insígnia, a l'espera de trobar l'escletxa d'oportunitat per a convocar un nou referèndum d'independència.

Marc Sanjaume

Polítòleg i professor a la UPF

@marcsanjaume

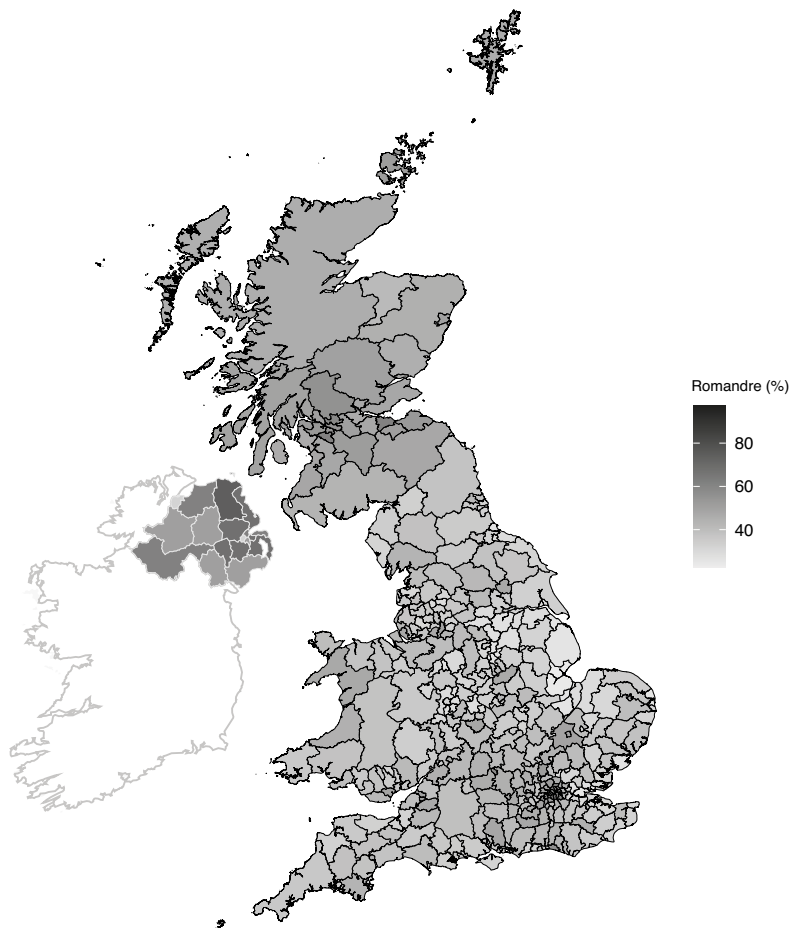
«It is, therefore, a statement of the obvious that a second referendum must be on the table, and it is on the table».

Nicola Sturgeon, primera ministra d'Escòcia, 24 de juny del 2016

Mig any abans del referèndum sobre la permanència del Regne Unit a la UE, l'ex-primer ministre britànic Tony Blair (1953), d'origen escocès, llançava una profecia a la ràdio francesa: «Si el Regne Unit vota sortir d'Europa, Escòcia votarà sortir del Regne Unit».¹ Al cap de poques hores, el diputat de l'SNP a la Cambra dels Comuns Stephen Gethins (1976) recollia el guant i reafirmava la posició del partit: «És inacceptable que Escòcia sigui arrossegada fora de la UE contra la seva voluntat».²

Tres anys després, el resultat del referèndum sobre la UE s'ha convertit en un veritable repte estratègic per a l'independentisme escocès. El Govern d'Escòcia bascula entre el pragmatisme governamental i les demandes independentistes, una tensió que no

Gràfic 1. Percentatge de vot a favor de romandre a la UE al referèndum sobre la permanència del Regne Unit a la UE, 23 de juny del 2016 (%)

1 EUROPE 1, «Tony Blair: un Brexit serait 'extrêmement grave'».

2 BBC, «Tony Blair: 'Brexit will lead to Scottish independence'».

Font: The Electoral Commission, Regne Unit.

Escòcia va ser la nació britànica més «europeista» al referèndum, però les urnes van acabar atorgant al Govern britànic el mandat d'activar el Brexit contra la voluntat de la majoria d'escocesos

Taula 1. Resultat per territoris del referèndum sobre la permanència del Regne Unit a la Unió Europea, 23 de juny del 2016 (%)

País	Participació	Romandre-hi	Sortir-ne
Anglaterra	73	46,62	53,4
Escòcia	67,2	62	38
Gal·les	71,7	47,5	52,5
Irlanda del Nord	62,7	55,8	44,2
Regne Unit	72,2	48,1	51,9

Font: The Electoral Commission, Regne Unit.

és nova ni aliena a la realitat catalana: s'hauria de tornar a convocar un referèndum d'independència? Quan s'hauria de fer? És possible dur-lo a terme sense el vistiplau de Londres? Cal esperar al resultat de les negociacions del Brexit? Quina posició ha d'adoptar l'SNP davant d'un segon referèndum sobre la UE? I davant les negociacions de l'executiu britànic amb Brussel·les per acordar el Brexit?

El 23 de juny del 2016, els ciutadans escocesos van votar majoritàriament a favor de romandre a la UE, mentre que el conjunt del Regne Unit va votar sortir-ne –vegeu Taula 1 i Gràfic 1. De fet, amb el permís de Gibraltar, Escòcia va ser la nació britànica més «europeista» al referèndum, però les

urnes van acabar atorgant al Govern britànic el mandat d'activar l'article 50 del Tractat de la UE contra la voluntat de la majoria d'escocesos. La negociació entre l'executiu de la primera ministra Theresa May (1956) i Brussel·les en el moment d'escriure aquest article arriba al termini fixat per concloure, el 29 de març del 2019, amb més incerteses que no pas havia començat, i amb un govern britànic que no sembla disposar de gaire més crèdit a la Cambra dels Comuns –ni tampoc a Brussel·les– tot i haver superat una moció de censura.

El Govern d'Escòcia sosté que les institucions autònomes dins del Regne Unit haurien d'haver format part d'aquest procés de negociació

d'acord amb les regles constitucionals establertes.³ Per tant, el procés de negociació ha intensificat el greuge de la ciutadania escocesa que, si ja havia assistit atònita a l'onada d'euroescepticisme principalment anglesa, va veure com el seu govern autònom quedava exclòs de les reunions del govern conservador de Theresa May. Per més arguments, els *tories* [nom popular del Partit Conservador] han estat tradicionalment minoritaris a Escòcia; tot i el molt bon resultat obtingut a les eleccions generals del 2017, els conservadors controlen només 13 dels 59 diputats escocesos a Westminster.

3 Des del 1999 els governs britànics han seguit la convenció de demanar el consentiment dels parlaments regionals a l'hora de legislar sobre aspectes que afecten les seves competències. El 2017, la Cort Suprema va negar la possibilitat que els parlaments regionals disposessin de dret de veto sobre la Llei de retirada de la UE, una llei que finalment va ser rebutjada per la mateixa Cambra dels Comuns, ja que preval el principi de sobirania parlamentària de Westminster ([2017] UKSC 5 R (*on the application of Miller and another*) (*Respondents*) v *Secretary of State for Exiting the European Union* (*Appellant*)). Tanmateix, el Govern britànic va optar per acordar la legislació per la implementació de la sortida de la UE amb els governs regionals. Uns acords que sí que es van produir en el cas de Gal·les però que no van ser possibles en el cas del Parlament escocès, que per 93 vots a 30 va rebutjar la possibilitat de «congelar» *devolved matters*. Per a més informació, vegeu: LONDON SCHOOL OF ECONOMICS AND POLITICAL SCIENCE, «Brexit is forcing the UK to confront its territorial governance».

El Govern d'Escòcia sosté que les institucions autònomes dins del Regne Unit haurien d'haver format part d'aquest procés de negociació d'acord amb les regles constitucionals establertes

Una profecia precipitada?

La primera lectura dels resultats referendaris del 2016 feia pensar en el Brexit com un *casus belli* escocès favorable a la causa independentista. El vot a favor del *Leave* de la majoria de ciutadans britànics respecte a la UE hauria reactivat la voluntat d'independència escocesa, seguint la profecia de Blair, i hauria generat el que la bibliografia especialitzada anomena una *recursive secession*, una secessió dins la secessió.⁴ Però aquest joc de nines russes parteix de la premissa que si Escòcia va ser més europeïsta a les urnes, davant d'una eventual sortida de la UE forçada per la resta del Regne Unit, el suport a la independència augmentaria de manera significativa fins a superar la majoria absoluta. Fet i fet, el 2014, i sense Brexit a la vista, l'independentisme escocès ja va assolir una fita històrica en arribar al 44,7% del «sí» i quedant-se a les portes d'emportar-se la majoria.⁵

4 PAVKOVIĆ, «Recursive secession of trapped minorities: A comparative study of the serb Krajina and Abkhazia».

5 ELECTORAL COMMISSION, «Scottish independence referendum report on the referendum held on 18 September 2014».

Aquesta hipòtesi aparentment plausible no sembla tenir gaire solidesa empírica. Que a Escòcia hi ha una part substancial de la societat a favor de la independència i una majoria de ciutadans a favor de mantenir-se dins la UE és un fet, però la seva interpretació pot dur a conclusions errònies.

En primer lloc, l'impacte immediat dels resultats del referèndum sobre l'opinió pública escocesa no ha comportat un augment substancial de l'independentisme. Un cop constada la diferència de parers sobre la permanència a la UE a la urnes, l'opinió pública escocesa va acostar-se tímidament a l'independentisme però, sempre segons les enquestes, aquesta opció continua en una franja de suports que no li asseguraria la victòria. De fet, les enquestes mostren que l'electorat escocès és més complex del que se sol suposar: ni estar a favor de la permanència del Regne Unit dins la UE significa donar suport automàticament a la independència d'Escòcia, ni tampoc estar-hi en contra significa també arrenglar-se a les files de l'unionisme.

L'electorat de l'SNP va votar majoritàriament a favor del *Remain*, però una part significativa ho va fer en contra; de fet, circumscripcions amb una forta implantació de l'independentisme van registrar percentatges elevats a favor del *Leave* –vegeu gràfic 2.⁶

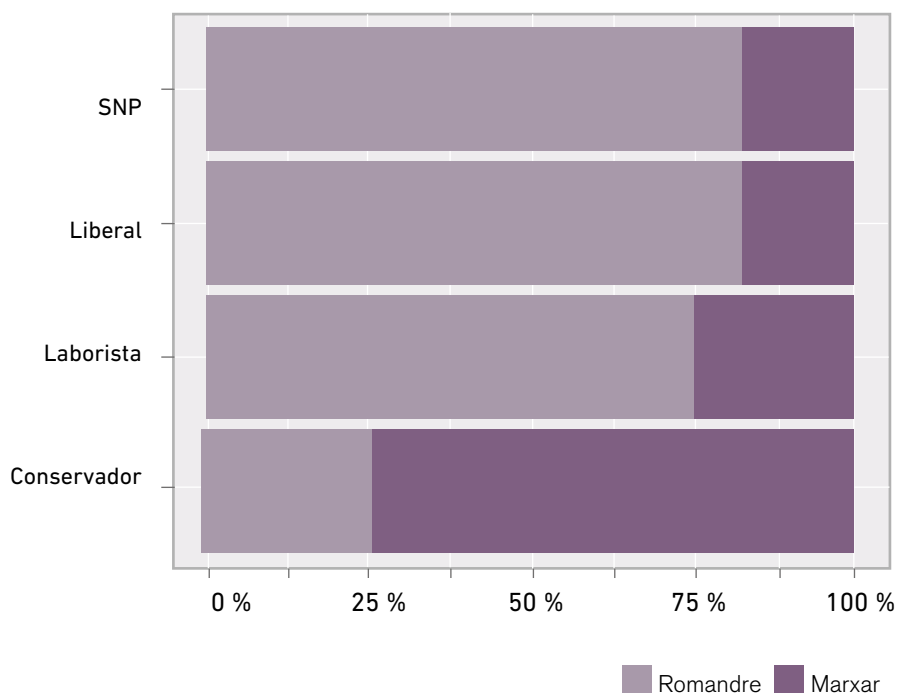
A més a més, la incertesa de les negociacions sobre la sortida de la UE, amb escenaris diversos –un altre referèndum sobre la UE; acord final de retirada; no-acord final– damunt la taula, fa que els efectes del Brexit sobre el suport a la independència siguin, ara per ara, molt difícils d'estimar.

Aquesta conjuntura ha posat l'SNP, que governa Escòcia per tercera legislatura consecutiva, davant d'una cruïlla delicada amb fortes tensions internes i externes, però també amb una nova finestra d'oportunitat per a l'eventual celebració d'un segon referèndum d'independència. La darrera enquesta publicada el desembre del 2018 pel diari *Sunday Times* situava el suport a la independència al 45%,

6 HENDERSON i MITCHELL, «Referendums as critical junctures? Scottish voting in British elections»

L'SNP i el Govern es troben en una cruïlla delicada amb tensions internes i externes, amb una nova finestra d'oportunitat per a l'eventual celebració d'un segon referèndum d'independència

Gràfic 2. Vot al referèndum sobre la permanència a la UE per record de vot a les eleccions generals britàniques del 2017 a Escòcia (%)

Font: FIELDHOUSE (et al). «British Election Study Internet Panel Wave 14».

és a dir, aproximadament el mateix suport registrat al referèndum del 2014. Però la mateixa enquesta mostrava que un 46% preferien la independència abans que la sortida de la UE sense acord, una opció

aquesta última que només sostenia el 32% –un 22% no ho sabia. De fet, la independència continuava essent l'opció majoritària (45%) per davant de la sortida negociada de la UE del conjunt del Regne Unit (41%), amb

un 14% d'indecisos.⁷ El debat polític escocès no passa pàgina de la qüestió de la independència. En aquest sentit els conservadors escocesos s'han convertit pràcticament en un *single-issue party* en contra de la independència i un eventual referèndum sobre la qüestió; mentre que laboristes i liberals recorden que ja es va votar el 2014.

El programa electoral que va dur l'SNP a assolir la majoria de la cambra escocesa el 2016 condiciona l'estratègia del partit. Sturgeon ho va recordar tot just acabar l'escrutini del referèndum sobre la UE, quan va constatar el suport majoritari al *Remain* de la societat escocesa –vegeu taula 1. Aleshores, davant d'un públic expectant, va anunciar que un segon referèndum d'independència «havia de ser sobre la taula i era sobre la taula».⁸

L'afirmació de Sturgeon no quedaria en una *boutade* de vespre electoral. El març del 2017 el Parlament escocès va autoritzar formalment el

⁷ PANELBASE, «Sunday Times poll».

⁸ BBC, «Brexit: Nicola Sturgeon says second Scottish independence vote "highly likely"».

Escòcia entén el Regne Unit com un *partenariat* de nacions en peu d'igualtat, i per tant creu en l'obligació del Govern britànic de tenir en compte la pluralitat de la unió davant del Brexit

Govern a demanar la transferència de poders per a organitzar un segon referèndum mitjançant la secció 30 de l'*Scotland Act*, el mateix procediment seguit al primer referèndum. Tanmateix, la demanda formal de Sturgeon no ha rebut a hores d'ara resposta formal per part del Govern britànic; la primera ministra May es va limitar a declarar que «ara no és el moment» desviant la pilota a córner. El Govern britànic ja havia ignorat el document de 62 pàgines titulat *Scotland's place in Europe* [El lloc d'Escòcia a Europa] publicat pel Govern escocès el desembre del 2016 on es defensaven les tesis bàsiques compartides fins i tot més enllà de l'independentisme: el Regne Unit entès com un *partenariat* de nacions en peu d'igualtat i l'obligació del Govern britànic de tenir en compte la pluralitat de la unió davant del Brexit.⁹

El compromís de l'SNP per justificar un segon referèndum als comicis del 2016, que van tenir lloc un mes abans de la consulta sobre la UE, era força complex i continua generant controvèrsia a les files independentistes.

D'una banda, efectivament, el programa del partit establia que un «canvi material en les circumstàncies» del vot del 2014 podia implicar el dret a convocar un segon referèndum sobre la independència d'Escòcia.¹⁰ El «canvi material» era necessari perquè, en la narrativa del mateix SNP, el primer referèndum havia estat una decisió «generacional» i, per tant, en absència de nous factors calia esperar una generació per tornar a plantejar el debat de la independència. És cert que el resultat del referèndum sobre la UE pot interpretar-se en la línia d'un «canvi material i de circumstàncies» en relació al 2014.

Però, d'altra banda, el mateix programa electoral lligava el dret a tornar a preguntar als escocesos sobre el futur del país a l'existència d'una majoria clara i sostinguda a favor de la independència, en un llenguatge de ressonàncies quebequeses que recordava les famoses *conditions gagnantes* [condicions guanyadores] plantejades pel Partit Quebequès després de la derrota referendària del 1995.

Pragmatisme i europeisme

Els veterans de l'SNP saben el que ha costat que la societat escocesa, i especialment l'independentisme, fes el tomb i abraçés l'europeisme. El 1975, el mateix SNP, que aleshores era un partit molt minoritari a la política escocesa, va fer campanya contra la permanència a la Comunitat Econòmica Europea (CEE). Els escocesos hi van votar a favor, però ho van fer de manera més tímida que la resta del Regne Unit, deu punts menys que a Anglaterra –vegeu taula 2. La societat escocesa d'aleshores percebia el mercat comú europeu com una amenaça contra la seva indústria i economia en general, ateses les reduïdes dimensions i les dificultats de desenvolupament socio-econòmic de la seva nació.¹¹

El fet que en els darrers 40 anys Escòcia hagi passat a convertir-se en la nació de les illes britàniques més favorable a la permanència a la UE, és un fenomen que supera l'objectiu d'aquest article. Però l'SNP es pot dir que hi ha tingut un paper clau com

9 SCOTTISH GOVERNMENT, <www.gov.scot>.

10 SNP, «Re-Elect. Nicola Sturgeon»

11 JOHNS I MITCHELL, *Takeover: Explaining the extraordinary rise of the SNP*.

L'SNP ha tingut un paper clau com a catalitzador polític per construir un projecte de país europeista i cosmopolita per a Escòcia

Taula 2. Resultats per territoris del referèndum sobre la permanència del Regne Unit a la Comunitat Europea –Mercat Comú–, 5 de juny del 1975 (%)

País	Participació	Sí	No
Anglaterra	64,6	68,7	31,3
Escòcia	61,7	58,4	41,6
Gal·les	66,7	64,8	35,2
Irlanda del Nord	47,4	52,1	47,9
Regne Unit	64,7	67,2	32,8

Font: The Electoral Commission, Regne Unit.

a catalitzador polític d'un projecte de país europeista i cosmopolita. A mitjans de la dècada de 1980, empès per una nova fornada de militants d'esquerres i allunyats del nacionalisme tradicional, el partit va iniciar la seva transformació, que es pot resumir en la idea d'*Independence in Europe* [Independència dins d'Europa], un eslògan adoptat pel partit al 1987. Calia recollir el rebuig a les polítiques neoliberals de Londres impulsades pel thatcherisme, però s'havia de fer en clau nacional i des de la idea de l'Europa social i la subsidiarietat propugnades per Jacques Delors (1925). Els lideratges de l'SNP, van saber estructurar un discurs que associava l'autogovern d'Escòcia amb la protecció de les polítiques socials i el desenvolupa-

ment econòmic.¹² En un context en què el projecte de la UE semblava una promesa alliberadora per a moltes nacions, també per a Catalunya, l'SNP va posar el focus a Brussel·les; veia les institucions europees més receptives que les britàniques.¹³ Al front europeista van incorporar-hi una sèrie d'institucions escoceses, en una època en què l'autonomia política encara havia d'arribar –ho faria el 1998– com ara els sindicats majoritaris, els governs locals o les associacions civils.

Els líders de l'SNP van veure clar que la bona estratègia consistia a em-

marcar l'autogovern d'Escòcia en un sentit positiu, des d'un projecte que va anar girant des del fonamentalisme dels militats més durs i nacionalistes cap al gradualisme capitanejat per Alex Salmond (1954) i alguns antics membres del Grup 79.¹⁴ Sota el lideratge de Salmond, l'SNP va defensar l'autonomia el 1998, malgrat que sectors de la militància del partit la veien com una traïció als ideals independentistes perquè era un projecte liderat pel laborisme.

El pragmatisme i compromís social van dur l'SNP a la centralitat, ajudat pel desgast dels partits tradicionals i l'entrada en crisi del laborisme de tercera via propugnat pel Tony Blair. De fet, menys d'una dècada després d'haver assolit l'autonomia, la moderació i centralitat política en l'eix nacional, juntament amb una aposta decidida per un posicionament de centre-esquerra socialdemòcrata contraposat al blairisme, van dur l'SNP a protagonitzar un *sorpasso*

12 MITCHELL i HASSAN, *Scottish National Party (SNP) Leaders*; LYNCH, *SNP: The history of the Scottish National Party*.

13 NAGEL i RIXEN, *Catalonia in Spain and Europe: Is there a way to independence?*

14 El Grup 79 va ser un corrent intern de l'SNP, format per joves militants al 1979, que volia empènyer l'organització cap a posicions d'esquerres i d'acció al carrer. El grup, que va ser expulsat del partit el 1982, comptava amb membres destacats com el mateix Alex Salmond, els quals posteriorment serien readmesos al partit.

El pragmatisme i compromís social van dur l'SNP a la centralitat, ajudat pel desgast dels partits tradicionals i l'entrada en crisi del laborisme de tercera via propugnat pel Tony Blair

inesperat amb la victòria a les eleccions parlamentàries escoceses del 2007. Des d'aleshores, l'SNP no ha abandonat el poder a Escòcia.

Dilemes estratègics

Per tot plegat, la permanència a la UE toca el cor de la història i del projecte independentista de l'SNP. El partit és davant d'un joc de dilemes. En primer lloc, la insistència en un segon referèndum d'independència no sembla generar entusiasme entre l'electorat en un moment d'incertesa sobre el mateix futur del Regne Unit. Ja hem dit que l'anunci d'un segon referèndum, si bé va satisfer una part de les bases del partit, va ser acollit amb fredor per l'opinió pública escocesa. Segons les enquestes, el suport a una segona consulta sobre la independència és del 19% mentre durin les negociacions amb la UE, i del 29% un cop hagin acabat, mentre que el 52% rebutja un segon referèndum. Aquestes dades contrasten amb el suport a un segon referèndum sobre la UE que és del 52% –vegeu nota 4. A més a més, tot i que la majoria dels

votants de l'SNP són europeistes com el partit mateix, com ja hem vist, una part gens menyspreable del seu propi electorat no veu amb mals ulls la sortida de la UE. Probablement, aquest és l'electorat de classes populars que, desencantat amb el laborisme, havia estat captivat per SNP gràcies a les polítiques socials dels seus governs successius i la promesa d'una protecció econòmica que no ofereix el Govern britànic.

A aquests inconvenients s'hi afegeix una qüestió més complexa: el manteniment dels vincles amb la resta del Regne Unit formen part del projecte independentista de l'SNP, encara que sembli paradoxal. La profecia de Blair faria trontollar *de facto* tot el projecte d'independència de l'SNP, si més no tal com s'ha plantejat fins ara.

Des dels primers esborranys del projecte sobiranista de Salmond, el partit ha projectat la secessió d'Escòcia com el trencament d'una de les *six unions* –sis unions o vincles– que l'uneixen al Regne Unit. El projecte independentista passa, encara ara, per mantenir com a mínim cinc unions, rellevants

per a la majoria d'escocesos: la monarquia britànica, la moneda, la UE, la defensa comuna –amb la pertinença a l'OTAN– i la unió social amb la resta de ciutadans britànics –famílies, història, cultura i llengua.¹⁵

És fàcil imaginar les dificultats que suposa per a la preservació d'aquests vincles que la resta del Regne Unit surti de la UE. Si a la campanya del referèndum d'independència del 2014 ja va ser difícil aclarir el futur de la moneda, protagonista dels darrers debats, com es podria mantenir si la resta del Regne Unit quedés fora de la UE? Seria possible continuar formant part de la monarquia britànica? Quin paper hauria de tenir Escòcia en una defensa conjunta?

A totes aquestes incerteses cal afegir, com ho serà per al cas d'Irlanda del Nord respecte a la República d'Irlanda, la dificultat d'haver de gestionar una frontera terrestre de la UE entre Escòcia i la resta del Regne Unit. Aquest és un problema que genera ombres sobre l'escenari

¹⁵ SCOTTISH GOVERNMENT, *Scotland's future. Your guide to an independent Scotland*.

Des dels primers esborranys del projecte sobiranista de Salmond, l'SNP ha projectat la secessió d'Escòcia com el trencament d'una de les sis unions que l'uneixen al Regne Unit (la unió política), però mantenint la resta

d'independència sense la permanència de la resta del Regne Unit a la UE, per al qual hi ha més preguntes que respostes.

Fonamentalistes i pragmàtics

Tot plegat ha dut l'SNP a un nou episodi de les tradicionals topades estratègiques entre *fundies* –fonamentalistes– i pragmàtics, un veritable clàssic des de la dècada de 1980.¹⁶ En un context de fortes mobilitzacions de la societat civil –la plataforma *All under one banner* [Tots sota una bandera] ha tret al carrer desenes de milers de persones a favor de la independència a Glasgow i Edimburg–, Nicola Sturgeon va intervenir al darrer Congrés del partit la tardor del 2018 per reafirmar la tesi del *double lock*, rebutjada per la Cort Suprema britànica: el Govern britànic està obligat a comptar amb el suport de les quatre nacions per a l'acord final del Brexit. A més a més, Sturgeon va vincular un eventual suport del partit a un segon referèndum sobre la UE a l'autorització del

segon referèndum sobre la independència sense concretar terminis.¹⁷

Però els terminis són precisament el que comença a impacientar els sectors més durs del partit. Dos episodis il·lustratius apunten una certa polarització dins mateix de l'SNP davant del dilema estratègic de fons sobre si cal esperar el desenllaç del Brexit per pressionar que se celebri un referèndum d'independència el més aviat possible, o no. El primer episodi va produir-se quan el diputat independentista més veterà a Westminster, Pete Wishart (1962), va suggerir al seu mateix blog que un segon referèndum d'independència s'havia de postposar fins a tenir la seguretat de guanyar-lo.¹⁸ Les xarxes socials van reaccionar molt negativament, el mateix Wishart va denunciar que l'havien insultat –vegeu la notícia de la nota 22.

El segon episodi, més recent, fa referència al cas català i també mostra fins a quin punt l'SNP manté un

debat intern intens sobre la qüestió estratègica. Al principi de març del 2019, la mateixa Nicola Sturgeon va haver de corregir el número dos del partit, Keith Brown (1961), davant dels mitjans de comunicació. Brown havia afirmat que en cas que el Govern britànic no donés resposta aviat a la demanda d'autorització d'un segon referèndum d'independència, el Govern escocès es plantejava fer un referèndum de manera unilateral, és a dir, sense el reconeixement del Govern britànic. Aquesta estratègia unilateral també s'havia difós en una reunió amb activistes independentistes a Aberdeen, en què el mateix Brown va apuntar aquesta via. Immediatament, Sturgeon va negar aquesta possibilitat afirmant que Brown tenia la mateixa posició que ella i es mantenia en la línia del partit.¹⁹

En el moment de redactar aquest article, els 35 diputats de l'SNP a Westminster rebutgen els primers acords als quals ha arribat el Govern de May per fer efectiva la retirada de la UE i donarien suport a un segon referèn-

16 LYNCH, SNP: *The History of the Scottish National Party*.

17 Vegeu: BROOKS i CARRELL, «Sturgeon clears way for SNP MPs to back second EU referendum».

18 Vegeu: WISHART, «Pragmatism must underpin our approach to a 2nd referendum».

19 BROOKS i CARRELL, «Sturgeon rules out independence poll without UK go-ahead».

Sturgeon va vincular un eventual suport del partit a un segon referèndum sobre la UE a l'autorització del segon referèndum sobre la independència, sense concretar terminis

dum sobre la UE en cas que s'arribés a debatre aquesta possibilitat. Així doncs, la posició oficialista prioritza, de moment, una aproximació pragmàtica que aposta perquè el conjunt del Regne Unit es mantingui a la UE abans de plantejar la independència, tot i que les bases del partit semblen pressionar cada vegada més per un enduriment de posicions i un canvi de prioritats.

Un desenllaç incert

El temps de l'acord polític²⁰ que va permetre la celebració del referèndum d'independència del 2014 sembla esgotat a la política britànica. El conflicte entre Escòcia i el Regne Unit es desplaça ara cap a un terreny més proper al que hem viscut a Catalunya. Mentre el govern de May pateix una certa *espanyolització* que l'allunya de l'autorització d'un referèndum i rebutja ara les demandes del Govern d'Escòcia, l'independentisme escocès

mira de reüll l'experiència catalana de l'1 d'octubre del 2017 i les bases es mobilitzen al carrer.

El desenllaç de les negociacions sobre la permanència a la UE i la posició del Govern britànic, d'una banda; juntament amb el marge de paciència de les seves pròpies bases, de l'altra, marcaran les oportunitats del partit de transformar el rebuig d'Anglaterra a la UE en una segona oportunitat per a votar la independència. El lideratge de Nicola Sturgeon de moment prioritza la defensa d'un Regne Unit dins la UE a la reivindicació independentista.

Els possibles escenaris futurs són molts però oscil·len entre dos extrems. Si el Govern britànic consuma un Brexit dur, s'obrirà una nova oportunitat per a l'independentisme, però el projecte d'una Escòcia independent serà tota una altra cosa, amb un vincle amb el Regne Unit complicat que no tindrà res a veure amb les *unions* propugnades el 2014 al *Llibre blanc*. En canvi, si un eventual segon referèndum sobre la permanència a la UE reverteix la situació, se satisfarà la voluntat majoritària dels escocesos, però la finestra per

a una segona oportunitat s'haurà tancat amb la concurrència de l'SNP. Entremig, un acord de sortida de la UE, amb excepcions i asimetries respecte a les diverses nacions del Regne Unit, donaria marge per a la negociació a Escòcia sobre la UE i la independència sempre que el Govern britànic hi estigui disposat. Un repte estratègic de primer ordre. ■

20 Em refereixo a l'acord del 2012, signat entre els governs d'Escòcia i el Regne Unit titulat: «Agreement between the United Kingdom Government and the Scottish Government on a referendum on independence for Scotland» (2012) i al «Memorandum of Agreement».

■ Bibliografia

BBC, «Brexit: Nicola Sturgeon says second Scottish independence vote 'highly likely'». A BBC, de 24 de juny del 2014.

BBC, «Tony Blair: 'Brexit will lead to Scottish independence'». A BBC, 26 de gener del 2016.

BROOKS, Libby i CARRELL, Severin. «Sturgeon clears way for SNP MPs to back second EU referendum». A *The Guardian*. 7 d'octubre del 2018.

EUROPE 1. «Tony Blair: un Brexit serait 'extrêmement grave'». A *Europe 1*, 26 de gener del 2016.

ELECTORAL COMMISSION, «Scottish Independence Referendum Report on the referendum held on 18 September 2014» [en línia]. Disponible a: <www.electoralcomission.org>.

FIELDHOUSE, Ed (et al). «British Election Study Internet Panel Wave 14» [en línia]. Disponible a: <www.britishelectionstudy.com>.

HENDERSON, Ailsa i MITCHELL, James. «Referendums as Critical Junctures? Scottish Voting in British Elections» [en línia]. A *Parliamentary Affairs* 71, p.109–24. Disponible a: <www.doi.org>.

JOHNS, Rob i MITCHELL, James. *Takeover: Explaining the Extraordinary Rise of the SNP*. Londres: Biteback Publishing, 2016.

LYNCH, Peter. *SNP: The History of the Scottish National Party*. Cardiff: Welsh Academic Press, 2013.

LONDON SCHOOL OF ECONOMICS AND POLITICAL SCIENCE. «Brexit is forcing the UK to confront its territorial governance» [en línia]. Disponible a: <www.blogs.lse.ac.uk>.

MITCHELL, James i HASSAN, Gerry. *Scottish National Party (SNP) Leaders*. London: Biteback Publishing, 2016.

NAGEL, Klaus-Jürgen i RIXEN, Stephan. *Catalonia in Spain and Europe: Is There a Way to Independence?*. Baden Baden: Nomos Verlag, 2015.

PANELBASE. «Sunday Times poll». Disponible a: <www.drg.global>.

PAVKOVIĆ, Aleksandar. «Recursive secession of trapped minorities: A comparative study of the serb Krajina and Abkhazia». A *Nationalism and Ethnic Politics*, núm. 17, p.297–318, 2011.

SCOTTISH GOVERNMENT. *Scotland's Future. Your Guide to an Independent Scotland*. Edimburg: Scottish Government, 2013.

SCOTTISH GOVERNMENT. «Scotland's Place in Europe» [en línia]. Disponible a: <www.gov.scot>.

SCOTTISH GOVERNMENT i UK GOVERNMENT. «Agreement between the United Kingdom Government and the Scottish Government on a referendum on independence for Scotland». Disponible a: <www.gov.scot>.

SNP. «Re-Elect. Nicola Sturgeon» (Programa Electoral) [en línia]. Disponible a: <www.snp.org>.